

The Holy See

APOSTOLIC VISIT
OF HIS HOLINESS BENEDICT XVI
TO THE CZECH REPUBLIC
(SEPTEMBER 26-28, 2009)

MEETING WITH MEMBERS OF THE ACADEMIC COMMUNITY

ADDRESS BY THE HOLY FATHER

Vladislav Hall in the Prague Castle
Sunday, 27 September 2009

Promluva na setkání s akademickým světem

Vladislavský sál Praského hradu, 27. září 2009

(Video)

*Vážený pane presidente,
váení páni kardinálové,
váení páni rektori a profesori,
milí studenti a přátelé,*

naše setkání mi dnes večer nabízí milou příležitost vyjádřit svou úctu k nepostradatelné úloze, jakou hrají ve společnosti university a vysokoškolské instituce. Děkuji studentovi, který mě vašim jménem laskavě přivítal, členům universitního sboru za jejich krásný výkon, a Jeho Magnificenci rektoru Karlovy university, profesoru Václavu Hamplovi, za jeho pozornou prezentaci. Akademická obec, je svou slubou podporuje a přispívá ke kulturním a duchovním hodnotám společnosti,

obohacuje intelektuální dědictví národa a upevňuje základy jeho budoucího rozvoje. Veliké změny, je proběhly v české společnosti před dvaceti lety, byly urychleny v neposlední řadě reformním hnutím, které vzešlo z univerzitního prostředí a studentských kruhů. Ono pátrání po svobodě stále vede práci učenců, jejich sluba (*diakonia*) pravdě je nepostradatelná pro blaho každého národa.

Obracím se k vám jako ten, který byl profesorem, jemu leelo na srdci jak právo na akademickou svobodu tak i odpovědnost za správné používání rozumu, a teď je papeem, a jako takový je ve svém pastýřském úřadu uznáván jako hlas etického uvaování lidstva. Ačkoli někteří namítají, e otázky náboenství, víry a etiky nemají místo ve světě kolektivního myšlení, takový názor není vůbec samozřejmý. Svoboda, která je předpokladem pro používání rozumu – ať je to na universitě nebo v církvi – má svůj smysl: je určena k hledání pravdy a jako taková je principem křesťanství, které ve skutečnosti vedlo ke vzniku universit. Vdyť lidská touha po poznání pobízí kadou generaci, aby rozšiřovala systém poznání a pila z pramenů víry. Bylo to právě bohaté dědictví klasické moudrosti přizpůsobené a vloené do sluby evangelia, co první křesťanští misionáři přinesli těmto zemím a poloili za základ duchovní a kulturní jednoty trávající dodnes. Ve stejném duchu byl můj předchůdce pape Klement VI. veden k zaloení slavné Karlovy university v roce 1347, která i nadále významnou mírou přispívá k širším evropským akademickým, náboenským a kulturním kruhům.

Autonomie, je je vlastní universitě i jakékoli vzdělávací instituci, má svůj smysl v odpovědnosti vůči autoritě pravdy. Autonomie však může být mnoha způsoby ohroena. Velká formativní tradice, otevřená transcendentní skutečnosti, která stojí v základech evropských universit, byla v této i v jiných zemích systematicky ničena reduktivní materialistickou ideologií, potlačováním náboenství a umlčováním lidského ducha. V roce 1989 byl však svět svědkem dramatických událostí svření neúspěšné totalitní ideologie a vítězství lidského ducha. Touha po svobodě a pravdě je nezcizitelnou součástí naší společné lidské povahy. Nikdy nemůže být odstraněna. Dějiny potvrzují, e bývá popírána na vlastní nebezpečí lidstva. Na tuto touhu se snaí odpovědět náboenská víra, různá umění, filosofie, teologie a jiné vědní obory, kadý svou vlastní metodou, a to jak ukázněnou reflexí, tak zdravou praxí.

Váení rektori a profesori, poslání university, na něm se podílíte, má vedle bádání ještě další podstatný aspekt, a sice zodpovědnost za formování mysli a srdcí dnešních mladých lidí. Tato důležitá povinnost samozřejmě není nová. Od časů Platonových vzdělávání není pouhým hromaděním vědomostí nebo dovedností, ale je chápáno jako *paideia*, lidská formace v bohatství intelektuální tradice směřující k ctnostnému ivotu. Kdy rozkvět velkých universit po celé Evropě ve středověku mířil směle k ideálu syntézy veškerého vědění, bylo to vdy ve slubě pravého lidství (*humanitas*), dokonalosti jednotlivce uvnitř dobře uspořádané společnosti. A také dnes: jakmile si mladý člověk uvědomí plnost a jednotu pravdy, objeví s radostí, e otázka toho, co může vědět, otevírá obrovské dobrodruství o tom, čím by měl být a co by měl dělat.

Je třeba znovu objevit myšlenku uceleného vzdělání zaloeného na slouladu poznání zakotveného

v pravdě. Pomůe nám to postavit se v současné společnosti tolik evidentní tendenci tříštit poznání. Mohutný rozvoj v informační a technologické oblasti s sebou nese pokušení oddělit rozum od hledání pravdy. Rozum, je-li však zbaven základní lidské orientace k pravdě, začíná ztrácet směr; chřadne, a to buď pod záminkou skromnosti, uspokojený s tím, co je pouze částečné nebo provizorní, a nebo pod záminkou jistoty, s ní trvají na kapitulaci před podavky pravdy ti, kdo přisuzují stejnou hodnotu bez rozdílu prakticky všemu. Z toho vyplývající relativismus působí beznadějnou kamuflá, za ní se můe skrývat nová hrozba autonomie akademických institucí. Zatímco doba vměšování politického totalitářství pominula, nejsme často svědky toho, jak jsou používání rozumu a akademické bádání po celém světě – více či méně jemně – nuceny sklonit se pod tlakem ideologických zájmových skupin a podřídít se vábení krátkodobých prospěchářských nebo pragmatických cílů? Co se stane, bude-li naše kultura stavět pouze na módních argumentech, s malým odkazem na skutečnou historickou intelektuální tradici, nebo na názorech, které jsou nejhlučněji prosazovány a nejvíce sponsorovány? Co se stane, oddělí-li se naše kultura od svých ivotodárných kořenů v úzkosti, aby si zachovala radikální sekularismus? Naše společnosti se nestanou rozumnějšími ani tolerantnějšími ani přizpůsobivějšími, ale spíše křehčími a uzavřenějšími a se stále větší námahou budou rozlišovat, co je pravdivé, vznešené a dobré.

Milí přátelé, chtěl bych vás povzbudit, abyste do všeho, co děláte, vložili ideály a velkorysost mladých lidí, a to nejen do studijních programů, které vám pomáhají vyniknout, ale také do zkušenosti sdílených ideálů a vzájemné podpory ve velkém díle vzdělání. Dovednosti analýzy a schopnosti tvořit hypotézu, spolu s obezřetným uměním rozlišovat, poskytují účinnou protilátku proti postojům sebestřednosti, lhostejnosti a odcizení, s nimi se někdy setkáváme v naší úspěšné společnosti a je mohou ovlivnit zvlášt' mladé lidi. V této souvislosti výsostně humanistického pohledu na poslání university bych rád krátce zmínil překonání rozporu mezi vědou a náboenstvím, co bylo ústředním zájmem mého předchůdce papee Jana Pavla II. Jak víte, tento pape propagoval plnější pochopení vztahu víry a rozumu jako dvou křídel, díky kterým se lidský duch pozvedá ke kontemplaci pravdy (srov. *Fides et ratio*, Úvod). Víra i rozum se vzájemně podporují a každý z nich má svůj vlastní prostor působení (srov. *Tamté*, 17), a přesto někteří by je chtěli stále od sebe oddělovat. Zastánci tohoto pozitivistického vyloučení Boha z univerzálnosti rozumu nejen e popírají nejhlubší přesvědčení věřících, ale také maří skutečný dialog kultur, který sami poadují. Rozum, který je hluchý ke všemu Boímu a vyhošťuje náboenství do říše subkultury, je neschopný vstoupit do dialogu kultur, jen náš svět tak naléhavě potřebuje. Nakonec, „věrnost člověku vyaduje věrnost pravdě, je jediná je zárukou svobody“ (*Caritas in Veritate*, 9). Tato důvěra v lidskou schopnost hledat pravdu, objevovat pravdu a ít z pravdy vedla k zakládání velkých evropských universit. To musíme dnes znovu zdůrazňovat, abychom povzbudili intelektuální síly nezbytné pro rozvoj budoucnosti skutečného lidského rozkvětu, budoucnosti vpravdě hodné člověka.

Milí přátelé, po těchto úvahách vám přeji vše dobré pro vaši náročnou práci. Modlím se, aby ji vdy inspirovala a vedla opravdová lidská moudrost, je upřímně hledá pravdu, která nás osvobodí (srov. *J 8,28*). Vám i vašim rodinám vyprošuji Boí poehnání, radost a pokoj.

© Copyright 2009 - Libreria Editrice Vaticana

Copyright © Dicastero per la Comunicazione - Libreria Editrice Vaticana